DBX-1901100102020500 Seat No. ________

M. A. (Sem. II) (CBCS) (W.E.F.-2019) Examination

July – 2022

Sanskrit

(Gadyakavya Harsacharita : Ucchavasa-5 and Dasakumaracharita : Ucchavasa-8)

(New Course)

Time : $2\frac{1}{2}$ Hours] [Total Marks : **70**

૧ નીચેનામાંથી કોઈપણ **બે** ગદ્યખંડોનું ભાષાંતર કરો : **૧૪**

1 Translate any **two** of the following Passages : **14**

(१) एकदा तु वासतेय्यास्तुरीये यामे प्रत्युषस्येव स्वप्ने चटुलज्वालापुञ्जपिञ्जरीकृत सकलककुभा दुर्निवारेण दवहुतभुजा दह्यमानं केसरिणमद्राक्षीत् । तस्मिन्नेव च दावदहने समुत्सृज्य शावकानुत्प्लूत्य चात्मानं पातयन्तीं सिंहीमपश्यत् । आसीच्चास्य चेतसि – "लोके हि लोहेभ्यः कठिनतराः खलु स्नेहमया बन्धनपाशाः यदाकृष्टास्तिर्यञ्चोऽप्येव – माचरन्ति" इति । प्रबुद्धस्य चास्य मुहुर्मुहर्दक्षिणेतर–मक्षि पस्पन्दे । गात्रेषु चाकस्मादेव वेपथुर्विपप्रथे ।

(२) इत्थंभूते च देवे हर्षे राजनि च तदवस्थे सर्वस्य लोकस्य कपोलेषु कीलिता इव कदाः लोचनेषु लेप्यमय्य इवाश्रुस्रुतयः, नासाग्रेषु ग्रथिता इव दृष्ट्यः कर्णेषूत्कीर्णा इव रूदितध्वनयः, जिह्वासु सहजानीव हाकष्टानि, लपनेषु पल्लवितानीव श्वसितानि, अधरेषु लिखितानीव परिदेवितपदानि, हृदयेषु निधानीकृतानीव दुःखान्यभवन्। उष्णाश्रुदाहभीतेव नाभजत नेत्रोदराणि निद्रा ।

(३) विदर्भो नाम जनपदः । तस्मिन्भोजवंशभूषणम्, अंशावतार इव धर्मस्य, अति सत्त्वः, सत्यवादी, वदान्यः, विनीतः, विनेता प्रजानाम् रञ्जितभृत्यः कीर्तिमान, उदग्रो बुद्धिमूर्तिभ्याम्, उत्थानशीलः, शास्त्रप्रमाणः शक्यभव्यकल्पारम्भी, सम्भावयिता शत्रून, असम्बद्धप्रलापेष्वदत्तकर्णः .... पुण्यश्लोकः, पुण्यवर्मा नामासीत् ।

(४) स पुनरिमान् प्रत्याह – 'कोऽसौ मार्गः' इति । पुनरिमेब्रुवतेननु चतस्रो राजविद्याः त्रयी वार्ताऽन्वीक्षिकी दण्डनीतिरिति । तासु तिस्रः त्रयीवार्ताऽन्वीक्षिकयो महत्यो मन्दफलाश्च । तास्तावदास्ताम् । अधीष्व तावद्दण्डनीतिम् । इयमिदानीमाचार्यविष्णुगुप्तेन मौर्यार्थे षड्भिः श्लोकसंग्रहैः संक्षिप्ता । सैवेयमधीस सम्पगनुष्ठीयमान्त यथोक्तकर्मक्षमा इति ।

૨ નીચેનામાંથી કોઈ પણ **બે** પૂર્વાપર સંદર્ભ આપી સમજાવો : ૧૪

2 Explain with reference to the context any **two** of the following : **14**

(૧) कुलकलत्रमस्मि चारित्रमात्रधना धर्मधवले कुले जाता ।

(२) प्रजाभिस्तु बन्धुमतो राजानः न ज्ञातिभिः ।

(३) जीवितं हि नाम जन्मवतां चतुःपञ्चान्यहानि ।

(४) आगमदीपदृष्टेन खल्वध्वना सुखेन वर्तते लोकयात्रा ।

૩ સંસ્કૃત ગદ્ય સાહિત્યની ઉત્પત્તિ અને વિકાસ વર્ણવો. ૧૪

3 Describe the origin and development of Sanskrit Prose. **14**

અથવા/OR

૩ આખ્યાયિકાના લક્ષણો જણાવી હર્ષચરિતનું આખ્યાયિકા તરીકે મૂલ્યાંકન કરો. ૧૪

3 Evaluate हर्षचरित as an आख्यायिका after explaining its characteristics. **14**

૪ દશકુમારચરિતના આઠમાં ઉચ્છવાસનું રસદર્શન કરો. ૧૪

4 Appreciate the eight उच्छवास् of दशकुमारचरित्. **14**

અથવા/OR

૪ દશકુમારચરિતના આધારે વિશ્રુતનું પાત્રાલેખન કરો. ૧૪

4 Sketch the character of विश्रुत on the basis of 'दशकुमारचरित्'. **14**

૫ નીચેનામાંથી કોઈપણ **બે** પર ટૂંકનોંધ લખો : ૧૪

5 Write short note on any **two** of the following : **14**

(१) धवलगृहवर्णनम् ।

(२) प्रभाकरवर्धनस्य मृत्युप्रसङ्गः ।

(३) वसुरक्षितस्य मनोव्यथा ।

(४) विहारभद्रस्य पात्रम् ।